

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 1/2013-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. januára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť A. R., S., zastúpenej advokátom JUDr. S. J., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 6 ods. 3 písm. c) a d) a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj porušenie čl. 12 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 To 144/2010 a jeho uznesením z 22. februára 2011, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 31/2011 a jeho uznesením z 22. septembra 2011, a takto

rozhodol:

Sťažnosť A. R. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. decembra 2011 doručená sťažnosť A. R., S. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. S. J., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3

a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 6 ods. 3 písm. c) a d) a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj porušenie čl. 12 ústavy postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 To 144/2010 a jeho uznesením z 22. februára 2011 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“), ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 31/2011 a jeho uznesením z 22. septembra 2011 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola rozsudkom Okresného súdu Malacky (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 T 54/2010 z 30. septembra 2010 spolu s obžalovaným J. R. uznaná za vinnú zo spáchania zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom kupliarstva podľa § 367 ods. 1 a ods. 2 Trestného zákona, za čo jej bol uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní šesť rokov. Obžalovaný R. bol uznaný za vinného z pomoci k prečinu kupliarstva podľa § 367 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu bol uložený podmienený trest odňatia slobody v trvaní štyroch mesiacov so skúšobnou dobou v trvaní jedného roka.

Proti rozsudku okresného súdu podala odvolanie tak sťažovateľka, ako aj okresný prokurátor (ten len vo výroku o treste, ktorý považoval za nízky). Uznesením krajského súdu sp. zn. 3 To 144/2010 z 22. februára 2011 boli obe odvolania zamietnuté. Označené uznesenie krajského súdu ako odvolacieho súdu napadla sťažovateľka dovolaním podaným z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda že v konaní bolo zásadným spôsobom porušené jej právo na obhajobu. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 31/2011 z 22. septembra 2011 bolo dovolanie sťažovateľky podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuté.

Sťažovateľka tvrdí, že napadnutým uznesením krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k viacerým neprípustným zásahom do jej ústavou garantovaných práv.

Porušenie čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru sťažovateľka namieta v súvislosti s tým, že v jej veci konajúce všeobecné sudy nevyhoveli viacerým návrhom obhajoby na doplnenie dokazovania, čo malo podľa jej presvedčenia za následok, že „súd sa riadne nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie vo vec...“.

Sťažovateľka nesúhlasí s tvrdením krajského súdu vyjadreným v napadnutom uznesení, v zmysle ktorého „Ako už bolo konštatované pri predbežnom prejednaní obžaloby, prípravné konanie bolo vykonané spôsobom zodpovedajúcim Trestnému poriadku a pritom neboli zo strany obhajoby vznesené námietky nezákonného postupu pri zabezpečovaní úkonov trestného stíhania.“. Sťažovateľka v tejto súvislosti poukazuje na záznam o preštudovaní vyšetrovacieho spisu z 25. marca 2010, podnet prokurátorovi na preskúmanie postupu vyšetrovateľa po oboznámení sa s výsledkami vyšetrovania, návrh na vykonanie dôkazov podaný po predbežnom prerokovaní obžaloby 28. apríla 2010, zápisnice z hlavného pojednávania pred okresným súdom, ale aj svoje odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa.

Podľa názoru sťažovateľky kľúčovými dôkazmi na uznanie jej viny boli výpovede poškodenej H., svedka S. a spoluobžalovaného R. Vo vzťahu k poškodenej sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že sa s ňou „nemala možnosť konfrontovať“. Vo vzťahu k svedkovi S. a obžalovanému R. sťažovateľka uvádza, že na hlavnom pojednávaní nevypovedali, a preto ani ona, ani jej obhajca nemali možnosť klásť im otázky. Sťažovateľka ďalej poukazuje na skutočnosť, že v prípravnom konaní sa ustanovený obhajca JUDr. A. F. na ich výsluchy bez ospravedlnenia neustanovil, hoci bol na ne riadne predvolaný, pričom okresný súd nezabezpečil nápravu a neustanovil jej iného právneho zástupcu, ktorý by ju zastupoval v súlade so zákonom a povinnosťami advokáta, čím malo dôjsť k porušeniu princípu rovnosti zbraní. Z uvedených dôvodov sťažovateľka nesúhlasila s prečítaním výpovedí S. a R. na hlavnom pojednávaní, ale okresný súd jej nevyhovel a tieto výpovede prečítal. Rovnako nemalo byť vyhovené ani návrhu sťažovateľky na konfrontáciu s R. a S. a ani jej návrhu na konfrontáciu s poškodenou.

Sťažovateľka namieta tiež hodnotenie výpovedí svedkov S. a H. a obžalovaného R., keďže vo veci konajúce súdy pri hodnotení ich výpovedí podľa jej tvrdenia nezohľadnili viaceré skutočnosti týkajúce sa ich vzťahu k poškodenej a k sťažovateľke, ich osobné motivácie a spôsob života. Vo vzťahu k svedkovi S. sťažovateľka namieta tiež to, že vo veci konajúce súdy nevyužili postup uvedený v ustanovení § 88 Trestného poriadku, aby tak zabezpečili jeho účasť na hlavnom pojednávaní.

Za zásadnú výhradu proti postupu v jej trestnej veci považuje sťažovateľka to, že okresný súd akceptoval požiadavku obžalovaného R., aby sa hlavné pojednávanie konalo v jeho neprítomnosti. Takýto postup, podľa názoru sťažovateľky neprichádzal do úvahy, keďže v zmysle § 252 ods. 2 Trestného poriadku v neprítomnosti obžalovaného môže súd hlavné pojednávanie vykonať, len ak súd je toho názoru, že vec možno spoľahlivo rozhodnúť a účel trestného konania dosiahnuť aj bez prítomnosti obžalovaného, čo v danom prípade podľa jej tvrdenia splnené nebolo.

Sťažovateľka má závažné pochybnosti o tom, že vyhlásenie obžalovaného R. o vykonaní hlavného pojednávania v jeho neprítomnosti, ktoré bolo spísané súdom do úradného záznamu, bolo skutočne R. aj urobené (nesúladi podpisu, nepresné číslovanie súdneho spisu, R. nemá počítač ani ho nevie užívať, rovnako nikto z jeho okolia).

Súdy tiež podľa sťažovateľky nevyhoveli návrhu obhajoby na vypočutie ďalších trinástich svedkov. Obhajoba preto súdu predložila ich výpovede v písomnej forme. Sťažovateľka považuje odôvodnenia všetkých všeobecných súdov konajúcich v jej trestnej veci, ktoré sa týkali nevyhovenia jej návrhu na výsluch týchto svedkov, za nedostatočné. Okrem toho všeobecné súdy nevyhoveli podľa sťažovateľky ani návrhom obhajoby na psychiatrické skúmanie duševného stavu obžalovaného R., psychologické posúdenie jeho osobnosti, motivácie a schopnosti vnímať a reprodukovat' udalosti, vypracovanie znaleckého posudku z odboru kriminológie na zistenie a posúdenie pravosti predloženého zvukového záznamu o násilí páchanom sťažovateľkou na P. Š.

Sťažovateľka vo vzťahu k postupu v jej trestnej veci konajúcim súdom tiež namietala, že selektívne pristupovali aj k záverom vyjadreným v znaleckom posudku z odboru psychológie na osobnosť sťažovateľky a poškodenej H. a prihliadali len na tie skutočnosti uvedené v tomto posudku, ktoré vyznievali v prospech poškodenej a v neprospech sťažovateľky, pritom v posudku PhDr. D. S., je uvedené množstvo informácií vyznievajúcich v neprospech poškodenej, ktoré súdy do úvahy nebrali.

Sťažovateľka vyslovuje presvedčenie, že v celom priebehu trestného konania vedeného proti nej bola rasovo diskriminovaná z dôvodu svojej príslušnosti k rómskej komunite, a tvrdí, že orgány činné v trestnom konaní a súdy rozdielne pristupovali k nej a k obžalovanému R., ktorý k tejto komunite nepatrí.

Sťažovateľka sumarizuje svoje výhrady do týchto námietok:

„- prvostupňový ako aj odvolací súd vo svojich rozhodnutiach riadne neodôvodnili, prečo odmietli návrh obhajoby vykonať konfrontáciu medzi sťažovateľkou a poškodenou

- odvolací súd sa nevysporiadal s námietkou sťažovateľky uvádzanou v rámci odvolacieho konania, že neúčast' J. R. na hlavnom pojednávaní je v rozpore s požiadavkou ustanovenia § 252 ods. 2 Tr. por.

- prvostupňový ako aj odvolací súd vo svojich rozhodnutiach riadne neodôvodnili, prečo obhajobe nebolo umožnené vykonať výsluch 13 navrhovaných svedkov

- prvostupňový ako aj odvolací súd vo svojich rozhodnutiach riadne neodôvodnili, na základe čoho si z predložených znaleckých posudkov vybrali určité závery ohľadom sťažovateľky a poškodenej a iné zistenia znalcov nezohľadnili

- ani prvostupňový, ani odvolací súd sa vo svojich rozhodnutiach nijako nedotkli námietky sťažovateľky týkajúcej sa rasovej diskriminácie sťažovateľky v predmetnom trestnom konaní

- prvostupňový ani odvolací súd v rozhodnutiach neodpovedali na otázku porušenia práva sťažovateľky na obhajobu.“

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľky vyslúchať alebo dať vyslúchať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva sťažovateľky na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 50 ods. 3 Ústavy SR, práva sťažovateľky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva sťažovateľky na rovné zaobchádzanie podľa čl. 14 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 12 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom pred Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 3 To 144/2010 a pred Najvyšším súdom SR sp. zn. 5 Tdo 31/2011 porušené boli.

Ústavný súd zrušuje uznesenie Krajského súdu zo dňa 22. 02. 2011 sp. zn. 3 To 144/2010, uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Tdo 31/2011 a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na opätovné prejednanie.

Ústavný súd priznáva sťažovateľke A. R. náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 314,18 EUR, ktorá je splatná do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľky JUDr. S. J...“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľka namieta, že napadnutým uznesením krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu boli porušené jej základné práva podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1, čl. 6 ods. 3 písm. c) a d) a čl. 14 dohovoru, ako aj čl. 12 ústavy.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 12 ods. 3 ústavy každý má právo slobodne rozhodovať o svojej národnosti. Zakazuje sa akékoľvek ovplyvňovanie tohto rozhodovania a všetky spôsoby nátlaku smerujúce k odnárodnovaniu.

Podľa čl. 12 ods. 4 ústavy nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má právo obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo vyslúchať alebo dať vyslúchať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe.

Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd priznaných týmto Dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

V súvislosti s preskúvaním opodstatnenosti sťažnosti v rámci jej predbežného prerokovania považoval ústavný súd za potrebné poukázať aj na svoju stabilizovanú judikatúru, v ktorej zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom možno uvažovať len vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Sťažovateľka v zmysle petitu namieta aj porušenie ňou označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu ako

dovolacieho súdu, avšak z obsahu jej sťažnosti vyplýva, že podstata jej námietok smeruje proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 1 Tp 41/2011 z 5. mája 2011 a napadnutému uzneseniu krajského súdu. Bez ohľadu na túto skutočnosť ústavný súd preskúmal opodstatnenosť jej námietok vo vzťahu k oboj napadnutým uzneseniam.

II.1 K namietanému porušeniu sťažovateľkou označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu

Krajský súd napadnutým uznesením zamietol odvolania sťažovateľky a okresného prokurátora proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 1 Tp 41/2011 z 5. mája 2011. Najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol dovolanie sťažovateľky, keďže dospel k záveru, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 [§ 382 písm. c)] Trestného poriadku.

Ústavný súd pri preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní preskúmal odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu ako odvolacieho súdu, ako aj odôvodnenie rozsudku okresného súdu sp. zn. 1 Tp 41/2011 z 5. mája 2011 [týmto rozsudkom bola sťažovateľka uznaná za vinnú zo spáchania zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom kupliarstva podľa § 367 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, pozn.] a na tomto základe posudzoval opodstatnenosť námietok sťažovateľky, pričom konštatoval, že námietky, ktoré uplatnila v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu, sú v zásade zhodné s námietkami, ktoré uplatnila v odvolacom konaní.

II.1.1 K námietke nedostatočného odôvodnenia odmietnutia návrhu obhajoby na konfrontáciu medzi sťažovateľkou a poškodenou, ako aj návrhu na výsluch ďalších trinástich svedkov

Vo vzťahu k tejto námietke ústavný súd poukazuje na relevantnú časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu sp. zn. 1 Tp 41/2011 z 5. mája 2011, v ktorej sa uvádza:

„Nakoľko výpoveď poškodenej bola presvedčivá a podopretá celým radom priamych či nepriamych dôkazov, súd ustálil, že obhajoba obžalovanej bola v celom rozsahu vyvrátená a skutok sa stal tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku. Súd odmietol návrhy obžalovanej na doplnenie dokazovania výsluchmi viacerých svedkov..., ktorí mali potvrdiť, že poškodenú nebila a k ničomu nenútila z rovnakého dôvodu, prečo výpovede vypočutých svedkov na strane obžalovanej považuje za nedostatočné na vznik vážnych pochybností o jej vine. Opäť by sa preukazovalo len to, že svedkovia niečo nevideli, a nie to, že sa niečo nestalo. Súd tiež odmietol konfrontáciu medzi obžalovanou a poškodenou z dôvodu, že táto by vzhľadom na existenciu dvoch protichodných verzií, ktoré bolo treba vyhodnotiť v kontexte iných dôkazov nepriniesla zmenu dôkaznej situácie.“

V odôvodnení namietaného uznesenia krajský súd k tejto odvolacej námietke sťažovateľky najmä uviedol:

„Pokiaľ sa obžalovaná domáhala, aby súd prvého stupňa vykonal výsluchy viacerých svedkov... je potrebné uviesť, že okruh otázok, ktoré sa dokazovaním zisťujú a objasňujú, je určený predmetom dokazovania a to v rozsahu nevyhnutnom na to, aby súd mohol spravodlivo rozhodnúť.“

Pri uplatnení všeobecných ustanovení o dokazovaní bol okresným súdom pri zisťovaní skutkového stavu správne určený rozsah dokazovania, vzhľadom na predmet rozhodovania, ktorým je skutok uvedený v obžalobe.“

Na základe citovaného ústavný súd konštatuje, že okresný súd (v kontexte s ďalšími skutkovými závermi, na ktorých je jeho rozsudok založený, pozn.) zrozumiteľne a ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil, prečo nepovažoval za potrebné vykonať výsluch ďalších trinástich svedkov navrhnutých obhajobou ani konfrontáciu medzi sťažovateľkou

a poškodenou, a preto aj podľa názoru ústavného súdu neexistoval reálny dôvod na to, aby krajský súd závery okresného súdu k tejto námietke sťažovateľky vo svojom rozhodnutí korigoval. Ústavný súd za týchto okolností považuje posudzovanú námietku sťažovateľky za zjavne neopodstatnenú.

II.1.2 K námietke, podľa ktorej „prvostupňový ako aj odvolací súd vo svojich rozhodnutiach riadne neodôvodnili, na základe čoho si z predložených znaleckých posudkov vybrali určité závery ohľadom sťažovateľky a poškodenej a iné zistenia znalcov nezohľadnili“

V odôvodnení rozsudku okresného súdu sp. zn. 1 Tp 41/2011 z 5. mája 2011 sa vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľky najmä uvádza: „*Nepriamym dôkazom svedčiacim v neprospech obžalovanej je výpoveď znalkyne MUDr. D. M., ktorá na základe odborného vyšetrenia spolu s MUDr. E. Ž. opísala obžalovanú ako manipulatívnu egoistickú osobnosť so sklonmi k agresivite, ktorá vyplýva z jej osobnostného profilu, a u ktorej absentuje charitatívnosť na rozdiel od zištnosti, ktorá je obžalovanej vlastná. Znalkyňa zotrvala na záveroch písomného znaleckého posudku aj po konfrontácii s PhDr. D. S. a na doplňujúce otázky procesných strán a súdu reagovala odbornými vysvetľujúcimi argumentmi, presvedčivo a zrozumiteľne, na rozdiel od znalca z odboru psychológie, ktorý dospel k záverom vyzdvihujúcim kvalitu obžalovanej, ktoré mali za následok jej právoplatné odsúdenia v 80. rokoch pre násilnú trestnú činnosť a nerešpektovanie autorít. Pripustil síce, že obžalovaná môže byť agresívna, nechce však ubližovať druhým. Takýto záver znalca nemožno z hľadiska trestnoprávneho akceptovať, nakoľko ak agresivita zasahuje do práv iných, túto tolerovať nemožno bez zreteľa na to, aký účel agresor sleduje, netoleruje ju ani právny poriadok Slovenskej republiky. Vnútornú i vonkajšiu rozporuplnosť psychologického znaleckého posudku súd vzhliadol aj vo vzťahu k poškodenej M. H., svoje závery však na hlavnom pojednávaní čiastočne korigoval, keď pripustil, že absenciu posttraumatického stresu môže vysvetľovať odolnosť poškodenej voči násiliu a agresivite vyplývajúca z jej osobnej a rodinnej anamnézy. Jej manipulatívnosť mohla prerásť do submisivity v čase, keď obžalovaná bola pre ňu autoritou. Je tiež akceptovateľné a logické, že keď sa poškodená vymanila s priestoru obžalovanej, táto prestala byť pre ňu autoritou, a vo vzťahu k iným*

osobám, ktoré poškodení nemohli fyzicky alebo materiálne ovládať, by mohla byť teoreticky manipulatívnu. Súd hodnotil výpoveď znalca v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, pričom ustálil, že úplne (najmä v písomnej časti) nezapadá do reťazca priamych a nepriamych dôkazov v neprospech obžalovanej, ktoré inak tvoria ucelený systém. Tvrdenia poškodenej potvrdili viacerí priami svedkovia, z ktorých vysokú dôkaznú silu majú najmä výpovede predstaviteľiek UNICEF-u, zvukový záznam, celý rad nepriamych dôkazov, z ktorých vyplýva, že poškodená neklamala v podstatných okolnostiach, preto súd nemohol akceptovať záver znalca o tom, že poškodená klame en bloc. Niektoré jej lži vo vzťahu k pracovníkom UNICEF-u sú racionálne zdôvodniteľné jej vtedajšou situáciou, keď bola plne závislá na obžalovanej, bola ňou manipulovaná a vydieraná, a sú prirodzenou reakciou na strach z obžalovanej.“

K tejto námietke sťažovateľky sa v odôvodnení napadnutého uznesenia vyjadril aj krajský súd, keď uviedol: *„Ako vyplýva zo znaleckého posudku znalkyň z odboru psychiatrie MUDr. E. Ž. a MUDr. D. M., ktorými bola obžalovaná vyšetrovaná po duševnej stránke, motivácia činu obžalovanej súvisela s jej silnou potrebou po moci a z materiálnych ambícií a záujmov. Zdanlivo altruistickým konaním (starostlivosť o svoju mikrosocietu) sledovala vyššie uvedené vlastné ciele. Znalkyňa MUDr. M., ktorá bola aj osobne vypočutá na hlavnom pojednávaní, nevylúčila ani agresivitu obžalovanej. Ako uviedla, u obžalovanej sa už v mladosti objavili búrlivé afektívne prejavy a agresívne správanie. Podľa znalkyne je pre ňu charakteristická konfliktogénnosť, egoizmus, egocentrizmus, s potrebou dožadovať sa svojich práv. Preferuje sociálne problémové osobnosti, s ktorými môže manipulovať. Sleduje svoje zisťné ciele. Charitatívnosť u nej absentuje. Jej konanie a správanie nie je determinované chorobou mozgu či duševnou chorobou, ale štruktúrou jej osobnosti.*

Ani znalec z odboru psychológie PhDr. D. S. nepoprel agresivitu obžalovanej. Vysvetlil ale, že nejde o patologickú agresivitu. Ohľadne poškodenej M. H. konštatoval, že pre jej osobu je typická podradenosť, agresivite je odolná, čo vyplýva z jej osobnej a rodinnej anamnézy.

Menovaný znalec na hlavnom pojednávaní pripísal sklonky ku klamstvu tak obžalovanej ako aj poškodenej H. Uviedol, že pokiaľ po psychickej stránke boli skúmané

spúšťacie mechanizmy agresivity u obžalovanej ním bol skúmaný dopad agresívneho správania na obeť.“

Na základe citovaných častí rozsudku súdu prvého stupňa, ako aj napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd dospel k záveru, že aj s touto námietkou sťažovateľky sa vo veci konajúce súdy primeraným spôsobom zaoberali a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadali. Ústavný súd ani vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľky nenašiel žiadne dôvody, ktoré by mohli signalizovať ústavnú nekonformnosť napadnutého uznesenia krajského súdu.

II.1.3 K námietke nesprávneho hodnotenia výpovedí svedkov S. a H. a obžalovaného R., ktoré nemalo dostatočne zohľadniť viaceré skutočnosti týkajúce sa ich vzťahu k poškodenej a k sťažovateľke, ich osobnej motivácie a spôsobu života

Pri posudzovaní tejto námietky sťažovateľky ústavný súd poukazuje na nasledovnú časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu sp. zn. 1 Tp 41/2011 z 5. mája 2011: „*Súd vyhodnotil dôkazy jednotlivo ako aj vo vzájomných súvislostiach pričom postupoval tak, že najprv skúmal, či jednotlivé skutkové okolnosti z výpovede poškodenej M. H. sú preukázané aj inými dôkazmi, a následne posudzoval, či sú tieto dôkazy vierohodné a do akej miery. Následne súd hodnotil, či tvrdenia obžalovanej o neexistencii skutočností, ktoré sú obsahom skutku, a dôkazy podporujúce obhajobu obžalovanej vyvracajú verziu poškodenej.*

... Súd dospel k záveru, že verziu poškodenej priamo potvrdili obžalovaný J. R., svedkovia P. S., R. H., Mgr. M. a Ing. D., Jedná sa o také osoby, ktoré sa buď bezprostredne zúčastňovali na živote v spoločenstve obžalovanej alebo spolupracovali s poškodenou a boli priamo konfrontovaní so situáciami, ktoré v spoločenstve vznikli. Hodnotiac uvedené dôkazy každý jednotlivo súd zistil, že obžalovaný J. R. sa sám svojou výpoveďou vystavil trestnému stíhaniu, a súd nezistil žiaden dôvod, prečo by klamal vo svoj neprospech. Výpovede svedkov P. S. a R. H., ktorí boli v podstate sokmi vo vzťahu k poškodenej v podstatných okolnostiach korešpondujú s výpoveďou poškodenej, pričom rozdielnosti súd pripisuje ich egocentrizmu a snahe zvýrazniť svoju rolu v prípade.“

Podľa § 168 ods. 1 Trestného poriadku ak rozsudok obsahuje odôvodnenie, súd v ňom stručne uvedie, ktoré skutočnosti vzal za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia opiera a akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, najmä ak si navzájom odporujú. Z odôvodnenia musí byť zrejmé, ako sa súd vyrovnal s obhajobou, prečo nevyhovел návrhom na vykonanie ďalších dôkazov a akými právnymi úvahami sa spravoval, keď posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona v otázke viny a trestu. Ak rozsudok obsahuje ďalšie výroky, treba odôvodniť aj tieto výroky.

Ústavný súd zastáva názor, že okresný súd sa v odôvodnení svojho rozsudku ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal aj s touto námietkou sťažovateľky, a preto neexistoval relevantný dôvod na to, aby krajský súd tieto jeho závery spochybnil. Ústavný súd preto aj túto námietku sťažovateľky považuje za irelevantnú.

II.1.4 K námietke nevyužitia postupu podľa § 88 Trestného poriadku na zabezpečenie účasti svedka S. na hlavnom pojednávaní v konaní pred súdom prvého stupňa

Krajský súd v odôvodnení namietaného uznesenia k tejto námietke sťažovateľky uviedol:

„Ohľadom svedka P. S. bola súdom prvého stupňa prečítaná jeho výpoveď z prípravného konania podľa § 263 ods. 3/ písm. a/ Tr. por. z dôvodov, že tento svedok sa zdržuje na neznámom mieste a stal sa pre súd osobou nedosiahnuteľnou. Pri šetrení o pobyte nebol okresný súd úspešný, lebo tento svedok sa nezdržiaval na stálom mieste. Ale sa pohyboval na rôznych miestach, v chatových oblastiach, či rómskych osadách.“

Podľa § 88 ods. 1 Trestného poriadku svedkovi, ktorý sa napriek riadnemu predvolaniu na konanie pred súdom bez ospravedlnenia nedostavil, minulo sa účinkom aj nariadenie jeho predvedenia a jeho prítomnosť nemožno inak zabezpečiť, môže byť na ten účel uznesením súdu nariadené, aby bola obmedzená jeho osobná sloboda a aby bol

predvedený príslušníkom Policajného zboru alebo Vojenskej polície; uznesenie súdu sa v plnom znení uvedie v zápisnici o úkone a svedkovi sa oznámi pri jeho výsluchu.

V súvislosti s touto námietkou ústavný súd poukazuje jednak na znenie § 88 Trestného poriadku, ako aj na odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, z ktorého vyplýva, že aj dovolací súd sa touto námietkou sťažovateľky primeraným spôsobom zaoberal a vyvodil k nej závery, ktoré sú použiteľné aj v konaní pred ústavným súdom; najvyšší súd v napadnutom uznesení najmä uviedol: *„uvedený procesný postup je možno použiť iba v prípadoch, keď je súdu známa adresa svedka, na ktorej sa zdržuje, predvolanie na hlavné pojednávanie riadne prevzal, ignoroval toto predvolanie a bez ospravedlnenia sa na súd nedostavil.*

Z obsahu spisu vyplýva, že v posudzovanej veci súd prvého stupňa na návrh obhajoby opakovane predvolával tohto svedka z adries, ktoré boli súdu známe. O predvedenie tohto svedka dokonca požiadal aj príslušné oddelenie polície. Realizovať požiadavku súdu sa však policajným orgánom nepodarilo, pretože v osobe svedka ide o bezdomovca, ktorého pobyt sa nepodarilo zistiť.“

Citovaná časť odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu zrozumiteľne poukazuje na dôvody, prečo v trestnej veci sťažovateľky nemohol okresný súd využiť procesný postup podľa § 88 Trestného poriadku, pričom ústavný súd v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci považuje z ústavného hľadiska za akceptovateľné, že krajský súd v napadnutom uznesení nepovažoval túto námietku sťažovateľky za takú, ktorá by mohla spochybniť odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu. Na tomto základe ústavný súd považuje aj túto námietku sťažovateľky za zjavne neopodstatnenú.

II.1.5 K námietke týkajúcej sa nevyhovenia návrhom obhajoby na psychiatrické skúmanie duševného stavu obžalovaného R., psychologické posúdenie jeho osobnosti, motivácie a schopnosti vnímať a reprodukovat' udalosti a vypracovania znaleckého posudku z odboru kriminológie na zistenie a posúdenie pravosti predloženého zvukového záznamu o násilí páchanom sťažovateľkou na P. Š.

Vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľky sa v odôvodnení rozsudku okresného súdu sp. zn. 1 Tp 41/2011 z 5. mája 2011 najmä uvádza: „Zo súborov archivovaných KEÚ PZ na CD nosiči (PPZ-11156/KEÚ-BA-EXP-2009) súd prehral zvukovú nahrávku z mobilného telefónu..., ktorý vydala poškodená. Nahrávka podľa vyjadrenia poškodenej zachytáva hlasy obžalovanej a svedka P. Š., keď obžalovaná mala biť svedka za to, že nevytepoval koberec. Obžalovaná k nej uviedla, že ho nebila, len kričala, a svedok uviedol, že to bol len žart...

... Pravdivosti týchto výpovedí nasvedčuje zvuková nahrávka zachytávajúca bitie svedka P. Š. obžalovanou, o ktorej pravosti a úplnosti nie sú žiadne pochybnosti, keďže bola prenesená na CD nosič priamo KEÚ PZ Bratislava z mobilného telefónu poškodenej.

... Súd nepovažoval za potrebné podrobiť obžalovaného R. psychologickému vyšetreniu a tiež nevidel dôvod pre skúmanie duševného stavu svedka S., nakoľko tak výpoveď obžalovaného R. ako aj výpoveď svedka S. nebola jediným dôkazom podporujúcim verziu poškodenej, ale tieto dôkazy boli v súlade s ďalšími, nie sú teda žiadne indície, že by uvedené osoby neboli schopné vypovedať v súlade s vnímanou realitou a túto vnímať správne. Z vykonaného dokazovania je zrejme pohnútkou obžalovaného R. k spáchaniu trestného činu, a to donútenie obžalovanou, a aj preto sa nejaví potrebným psychologicky ho vyšetrovať. Preto súd odmietol aj tieto návrhy obžalovanej na vykonanie dôkazov.“

Ústavný súd v nadväznosti na citované poukazuje na ustanovenie § 168 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého ak rozsudok obsahuje odôvodnenie, súd v ňom stručne uvedie, ktoré skutočnosti vzal za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia opiera a akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, najmä ak si navzájom odporujú. Z odôvodnenia musí byť zrejme, ako sa súd vyrovnal s obhajobou, prečo nevyhoveli návrhom na vykonanie ďalších dôkazov a akými právnymi úvahami sa spravoval, keď posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona v otázke viny a trestu. Ak rozsudok obsahuje ďalšie výroky, treba odôvodniť aj tieto výroky. Vychádzajúc z obsahu § 168 ods. 1 Trestného poriadku ústavný súd zastáva názor, že v trestnej veci sťažovateľky konajúce súdy konkrétne vysvetlili svoje úvahy, na základe ktorých nevyhoveli návrhom obhajoby na vykonanie ďalších dôkazov. Ich odôvodnenie je logické, postačujúce a má oporu vo vykonanom dokazovaní, a preto ho nemožno

s ústavného hľadiska považovať za nedostatočné alebo arbitrárne. Z tohto dôvodu ústavný súd vyhodnotil aj túto námietku sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenú.

II.1.6 K námietke uskutočnenia hlavného pojednávania bez prítomnosti obžalovaného R. a námietke, podľa ktorej okresný súd ani krajský súd vo svojich rozhodnutiach nereagovali na tvrdenie o porušení práva sťažovateľky na obhajobu

Podľa názoru ústavného súdu označené námietky spolu súvisia. Sťažovateľka tvrdí, že k porušeniu jej práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru došlo tým, že obhajca JUDr. A. F., ktorý jej bol v posudzovanej trestnej veci ustanovený opatrením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 437/2009 z 23. októbra 2009, nevykonával povinnosti obhajcu v súlade so zákonom a bez ospravedlnenia sa v prípravnom konaní nezúčastňoval výsluchov svedkov, osobitne na výsluch v tom čase obvineného R.

Zo spisovej dokumentácie vyplýva, že okresný súd vykonal hlavné pojednávanie v neprítomnosti obžalovaného R., ktorý o takýto postup požiadal osobne 3. mája 2010 a následne aj písomným podaním zo 6. mája 2010. Sťažovateľka je presvedčená, že postup okresného súdu, ktorý vykonal hlavné pojednávanie v neprítomnosti obžalovaného R., nebol zákonný, keďže vec nebolo možné spoľahlivo rozhodnúť aj bez prítomnosti obžalovaného, ktorého výpoveď bola kľúčová, pričom na prečítanie výpovede obžalovaného R. z prípravného konania neboli splnené zákonné podmienky, a to práve vzhľadom na skutočnosť, že výsluch obžalovaného R. nebol v prípravnom konaní vykonaný kontradiktórnym spôsobom, a to práve z dôvodov, ktoré sťažovateľka namieta v súvislosti s namietaným porušením jej práva na obhajobu.

Ústavný súd akceptuje relevanciu na tomto mieste posudzovaných námietok sťažovateľky týkajúcich sa vykonania hlavného pojednávania v neprítomnosti obžalovaného R. za situácie, keď jeho výsluch v prípravnom konaní nebol vykonaný kontradiktórnym spôsobom, keďže súdom ustanovený obhajca JUDr. F. sa bez ospravedlnenia tohto výsluchu (ako aj iných výsluchov vrátane výsluchu svedka S.) nezúčastnil.

V súvislosti s týmito námietkami ústavný súd však poukazuje v prvom rade na skutočnosť, že výpoveď obžalovaného R. (rovnako ako výpoveď svedka S.) nie je jediným dôkazom, na ktorom okresný súd založil svoj záver o vine sťažovateľky. Osobitne významnými sú výpovede svedkov — zamestnankýň UNICEF, ktoré nepochybne možno považovať za nezáujaté a objektívne svedkyne, ktoré udalosti podstatné pre trestné stíhanie vnímali vlastnými zmyslami. Ďalšími dôkazmi usvedčujúce sťažovateľku sú nepochybne tiež výpovede svedkov Š., M., H., H., F., H. a najmä výpoveď poškodenej, ďalej závery znaleckých posudkov z odvetvia psychiatrie a psychológie, zvuková nahrávka, výpis prichádzajúcich a odchádzajúcich hovorov.

Ústavný súd zároveň v súvislosti s posudzovaním týchto námietok sťažovateľky považuje za potrebné zdôrazniť, že aj jeho prípadné priklonenie sa k záveru, že v danom prípade okresný súd vykonal hlavné pojednávanie v neprítomnosti obžalovaného R. bez toho, aby na tento postup boli splnené podmienky uvedené v § 252 ods. 2 Trestného poriadku (teda, že vec možno spoľahlivo rozhodnúť a účel trestného konania dosiahnuť aj bez prítomnosti obžalovaného), a prečítal jeho výpoveď z prípravného konania napriek tomu, že výsluch nebol vykonaný kontradiktórnym spôsobom, a na takto vykonaný dôkaz pri hodnotení dokazovania súd prihliadal, nezakladalo by toto pochybenie súdu prvého stupňa dostatočný základ na to, aby ho ústavný súd kvalifikoval ako neprípustný zásah do sťažovateľkou označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru, vzhľadom na existenciu ďalších priamych aj nepriamych dôkazov, z ktorých v trestnej veci sťažovateľky konajúce súdy vyvodili záver o jej vine. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoj právny názor, podľa ktorého kritériom jeho rozhodovania musí byť okrem iného aj intenzita, akou malo byť v konkrétnom prípade zasiahnuté ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopreniu základných práv alebo slobôd (m. m. II. ÚS 193/06, II. ÚS 210/06, IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 358/08).

K ústavne neakceptovateľnému zásahu do ústavou garantovaných práv sťažovateľky by v posudzovanom prípade nepochybne došlo vtedy, ak by výpoveď obžalovaného R.

(resp. svedka S.) bola jediným usvedčujúcim dôkazom alebo vo významnej miere rozhodujúcim dôkazom o vine sťažovateľky, čo v danom prípade (ako vyplýva z dosiaľ uvedeného) zjavne neplatí.

Sťažovateľka vo vzťahu k predmetným námietkam na strane 12 svojej sťažnosti uvádza: „*Vyššie uvedená chyba je o to zásadnejšia, že prokurátor, ale aj súd prvého stupňa, považujú výpovede uvedených svedkov za rozhodujúce, pričom na hlavnom pojednávaní týchto svedkov súd nevypočul a ich výpovede napriek nesúhlasu obhajoby iba prečítal.*“

V nadväznosti na citované ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že zo zápisníc z hlavného pojednávania, ktoré sú prílohou sťažnosti, vyplýva, že výpoveď obžalovaného R. bola prečítaná na hlavnom pojednávaní konanom 24. mája 2010 a výpoveď svedka S. na hlavnom pojednávaní konanom 30. septembra 2010. Z týchto zápisníc zároveň vyplýva, že sťažovateľka ani jej obhajca nenamietali (v rozpore s tvrdením uvedeným v sťažnosti) prečítanie týchto výpovedí.

Z odvolania sťažovateľky z 13. októbra 2010 ani z druhého doplnenia odvolania sťažovateľky z 21. februára 2011 („prvé“ doplnenie odvolania nie je súčasťou príloh predložených sťažovateľkou) nevyplýva, že by sťažovateľka namietala porušenie svojho práva na obhajobu v súvislosti s neúčastou svojho obhajcu JUDr. F. na výsluchoch svedkov a v tom čase obvineného R. Táto jej námietka sa prvýkrát objavila až v dovolaní.

Rovnako z návrhu na doplnenie vyšetrovania z 23. februára 2010 ani z „*Oznámenia súdu k predbežnému prejednávaniu obžaloby – Návrhy na vykonanie dôkazov*“ z 28. apríla 2010 nevyplýva, že by sťažovateľka namietala nezákonnosť vykonania výsluchov v tom čase obvineného R. a svedka S. v prípravnom konaní z dôvodu nezachovania zásady kontradiktórnosti a žiadala o ich opätovné vypočutie. Sťažovateľka sa v týchto podaniach okrem iného domáhala vykonania konfrontácie so svedkom S. a s obžalovaným R., nie však ich opätovného výsluchu. V podaní označenom ako „*Zaslanie príloh – sprievodný list*“ z 25. januára 2012 sťažovateľka uvádza ako prílohu sťažnosti aj záznam o preštudovaní vyšetrovacieho spisu z 25. marca 2010, avšak túto prílohu ústavný súd k dispozícii nemá.

Z uvedených skutočností možno vyvodit' záver, že ak sťažovateľka zastávala názor, podľa ktorého výsluchy niektorých svedkov a obžalovaného R. v prípravnom konaní neboli vykonané zákonným, kontradiktórnym spôsobom, mohla a mala vyjadriť svoj nesúhlas s ich prečítaním na hlavnom pojednávaní.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého ak sťažovateľka v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní až v konaní pred ústavným súdom námietku, ktorú mohla efektívne uplatniť a neuplatnila v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc (IV. ÚS 76/2012, m. m. III. ÚS 135/03, III. ÚS 201/04, IV. ÚS 266/08).

II.1.7 K námietke týkajúcej sa nezaujatia stanoviska k rasovej diskriminácii sťažovateľky

Treba prisvedčiť sťažovateľke, že v jej trestnej veci konajúce sudy nezaujali *expressis verbis* vo svojich rozhodnutiach stanovisko k jej námietke, podľa ktorej došlo k jej rasovej diskriminácii z dôvodu jej rómskeho pôvodu. Táto námietka nemá podľa názoru ústavného súdu žiadnu príčinnú súvislosť s vykonaným dokazovaním v predmetnej veci a ani hodnotením vykonaných dôkazov vo veci konajúcimi všeobecnými súdmi. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom (stranou) konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi (stranami) konania (m. m. III. ÚS 25/06).

Sťažovateľka v súvislosti s námietkou rasovej diskriminácie poukazuje na rozdielny prístup k obom obžalovaným – rozdielne termíny vznesenia obvinenia – rozdiel 1 mesiaca, nezabezpečenie posudkov na osobu obžalovaného R., stíhanie R. na slobode, rozdielny prístup súdu k hodnoteniu výpovedí svedkov, ktorí majú rómsky pôvod. Ústavný súd zastáva názor, že dôvody, z ktorých sťažovateľka namieta svoju rasovú diskrimináciu

v predmetnom trestnom konaní, sú nepresvedčivé, hodnotí ich ako účelové, a preto považuje túto jej námietku za zjavne neopodstatnenú.

Na základe dosiaľ uvedených predbežných záverov k jednotlivým námietkam sťažovateľky ústavný súd po podrobnom preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu, ako aj spisovej dokumentácie dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a sťažovateľkou označenými základnými právami podľa ústavy a právami podľa dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie zakladala reálnu možnosť vysloviť ich porušenie. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol túto časť sťažnosť sťažovateľky z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti a vo vzťahu k námietkam uvedeným v bode 6 aj z dôvodu nedostatku svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.2 K namietanému porušeniu sťažovateľkou označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol dovolanie sťažovateľky, keďže dospel k záveru, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 [§ 382 písm. c)] Trestného poriadku.

Ústavný súd v kontexte s argumentáciou sťažovateľky preskúmal obsah jej dovolania a v nadväznosti na to poukazuje na relevantnú časť odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 31/2011 z 22. septembra 2011, v ktorom sa uvádza:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) zistil, že dovolanie bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 1 Tr. por.). Dovolanie podala obvinená v súlade s ustanovením § 373 ods. 1 Tr. por. prostredníctvom zvoleného obhajcu. Zároveň však zistil, že dovolanie obvinenej je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 (§ 382 písm. c/) Tr. por.

V prvom rade najvyšší súd považuje za potrebné uviesť, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takéhoto dovolacieho dôvodu podľa § 371 Tr. por. V prípade, že podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania a v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu, takéto dovolanie je potrebné odmietnuť podľa § 382 písm. c/ Tr. por...

Právo na obhajobu v zmysle citovaného dovolacieho dôvodu sa v rámci rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného i jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Právo na obhajobu garantované čl. 6 ods. 3 Dohovoru, ako aj čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky nachádza svoj odraz v celom rade ustanovení Trestného poriadku, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové obhajovacie práva obvineného v rôznych štádiách trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to výrazným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo osebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. Zo znenia tohto ustanovenia je totiž zrejmé, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť citovaný dovolací dôvod. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu o zásadné porušenie práva na obhajobu ide najmä v prípadoch, keď obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby (§ 37 Tr. por.).

Samotná obvinená v dovolaní výslovne nenamietala porušenie ustanovení Trestného poriadku o povinnej obhajobe, pričom porušenie ustanoveniam o povinnej obhajobe nezistil ani najvyšší súd. Opodstatnenosť tohto dovolacieho dôvodu vyvodzovala z toho, že bola uznaná za vinnú, napriek tomu, že sa žiadnej trestnej činnosti nedopustila a súdy odmietli jej návrhy na doplnenie dokazovania, ktorými chcela preukázať svoju nevinu. V podstate porušenie práva na obhajobu videla v tom, že súdy nevyhoveli návrhom jej obhajcu na doplnenie dokazovania. V tejto súvislosti považuje najvyšší súd za potrebné pripomenúť, že v trestnom konaní platia zákonom stanovené pravidlá pre zisťovanie skutkového stavu veci a pre hodnotenie dôkazov - § 2 ods. 10, resp. § 2 ods. 12 Tr. por., v zmysle ktorých orgány činné v trestnom konaní, teda aj súdy, postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci,

o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom pre rozhodnutie. Podľa zásady voľného hodnotenia dôkazov zákon nestanovil žiadne pravidlá, pokiaľ ide o mieru dôkazov potrebných na preukázanie určitej skutočnosti, ani váhu jednotlivých dôkazov. Podľa uvedených zásad súd v každom štádiu konania zvažuje, ktoré dôkazy je potrebné vykonať, prípadne či je nevyhnutné dokazovanie doplniť. S prihliadnutím na obsah vykonaných dôkazov teda posudzuje, ktoré z návrhov na doplnenie dokazovania je pre konečné rozhodnutie súdu potrebné vykonať a ktoré dôkazy naopak z hľadiska zisťovania skutkového stavu veci majú nepodstatný význam. Vykonané dôkazy potom hodnotí podľa vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom zvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne. Rozhodnutie o rozsahu dokazovania spadá teda výlučne do kompetencie súdu, preto je na úvahe súdu, ktorými dôkazmi bude objasňovať určitú okolnosť významnú pre zistenie skutkového stavu veci.

Za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. teda nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní o voľbe použitých dôkazných prostriedkov. Rovnako tak ani hodnotenie dôkazov spôsobom, ktorý nezodpovedá predstavám obvinenej, nepredstavuje porušenie jej práva na obhajobu zásadným spôsobom. Ak by záver súdu urobený v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por. o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú, a preto ju nebude overovať ďalšími dôkazmi zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., ktoré vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok a nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu.

V tejto súvislosti najvyšší súd považuje za potrebné uviesť, že obsahom dovolania obvinenej sú prakticky rovnaké námietky, ktoré vznášala v rámci svojej doterajšej obhajoby a uplatnila ich aj v dôvodoch svojho odvolania proti rozsudku súdu prvého stupňa. Týmito výhradami obvinenej sa však oba súdy obširne zaoberali a presvedčivo ich v dôvodoch svojich rozhodnutí vyvrátili. Podľa názoru najvyššieho súdu sa oba súdy pri svojom rozhodovaní adekvátne zaoberali dôkaznými návrhmi obvinenej, preto námietky obvinenej v tomto smere neobstoja.

Čo sa týka námietky obhajcu, že súd prvého stupňa v súvislosti s výpoveďou svedka P. S. nevyužil inštitút § 88 Tr. por., tieto vzhľadom na znenie odseku 1 citovaného

ustanovenia, nie sú opodstatnené... (k tomu pozri už citáciu v časti II.1 tohto uznesenia, pozn.)...

Rovnako námietky obhajoby, že súdom ustanovený obhajca JUDr. A. F. sa nezúčastňoval na úkonoch prípravného konania, nenapĺňajú dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. JUDr. A. F. bol obvinenej ustanovený za obhajcu opatrením sudkyne pre prípravné konanie z 23. októbra 2009 (č. l. 30) podľa § 40 ods. 1, z dôvodov § 37 ods. 1 písm. a/ Tr. por. Ustanoveného obhajcu vyšetrovateľ zákonu zodpovedajúcim spôsobom upovedomil o všetkých úkonoch prípravného konania. Je pravdou, že ustanovený obhajca nebol prítomný pri výsluchu svedka P. S. a niektorých ďalších úkonoch prípravného konania, ktorú skutočnosť však nemožno považovať za porušenie práva na obhajobu.

V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. nie je možné uplatňovať spôsob výkonu obhajoby. Spôsob obhajoby obvineného ustanoveným obhajcom stojí mimo tohto dovolacieho dôvodu a dovolací súd nie je oprávnený hodnotiť spôsob obhajoby ani zasahovať do práv obhajcu, nakoľko ide výlučne o vzťah medzi advokátom ako obhajcom a jeho klientom - obvineným...

Vzhľadom na vyššie uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že v trestnej veci obvinenej A. R. neboli splnené dôvody dovolania predpokladané v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., a preto dovolanie obvinenej podľa § 382 písm. c/ Tr. por. na neverejnom zasadnutí odmietol.“

Vychádzajúc z citovaného ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd ako dovolací súd sa ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal s námietkami sťažovateľky vyjadrenými v jej dovolaní, pričom svoje závery ústavne konformným spôsobom odôvodnil. Za týchto okolností ústavný súd konštatoval, že medzi obsahom sťažovateľkou označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru a obsahom namietaného uznesenia najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie bolo možné dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto aj túto časť sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Po odmietnutí sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2013